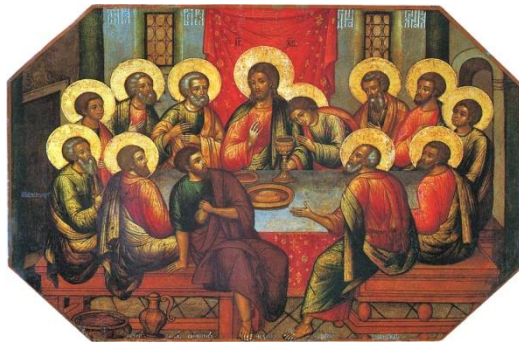

SLO - gan nr 108

Wielki Czwartek

Obrzędy Wielkiego Czwartku mają swoje źródło już w Nowym Testamencie. Ten dzień to wspomnienie Ostatniej Wieczerzy, a zarazem ustanowienia Eucharystii i kapłaństwa. Kapłani odnawiają wtedy swoje przyrzeczenia. Wieczorem odprawiana jest Msza Wieczerzy Pańskiej. W 2022 Wielki Czwartek wypada 14 kwietnia. Wielki Czwartek rozpoczyna Triduum Paschalne i stanowi bezpośrednie przygotowanie do świąt wielkanocnych. Jest to dzień upamiętniający ostatnią wieczerzę Jezusa z Apostołami. To właśnie wtedy Chrystus ustanowił sakrament Eucharystii oraz Kapłaństwa, a także na znak równości, umył stopy swoim uczniom. W 2022 Wielki Czwartek wypada 14 kwietnia.

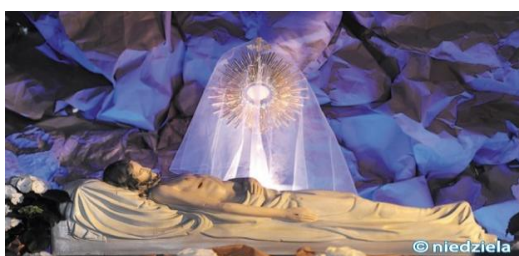
Wielki Piątek

Wielki Piątek to drugi dzień Triduum Paschalnego. Jest nazywany dniem Krzyża, gdyż jego obchody koncentrują się na męce i śmierci Jezusa. Wszystkich wiernych obowiązuje w tym dniu ścisły post, wielu z nich adoruje Najświętszy Sakrament znajdujący się w ciemnicy bądź bierze udział w organizowanych nabożeństwach drogi krzyżowej. Po południu/wieczorem odprawiona zostaje Liturgia Męki Pańskiej.

Wielka Sobota

Wielka Sobota kończy Triduum Paschalne. To ostatni z 3 dni przygotowujących chrześcijan do święta Zmartwychwstania. To nadal moment zadumy, wyciszenia i pokornego oczekiwania na ponowne nadejście Chrystusa. Tradycyjnie w tym dniu święci się pokarmy, które są zjadane podczas śniadania wielkanocnego. Po zmroku, w godzinach wieczornych, odbywa się liturgia Wigilii Paschalnej, która stanowi już początek radosnych obchodów Zmartwychwstania Jezusa - jest więc tak naprawdę uznawana za Niedzielę Wielkanocną, chociaż wielu mylnie zalicza ją do rytuałów Wielkiej Soboty.

Koszyczek wielkanocny

Z wielkanocnym koszykiem wiąże się cały obyczaj. To z nim rodzina udaje się przed świątecznym śniadaniem do kościoła, aby poświęcić znajdujące się wewnątrz pokarmy. Wcześniej jednak trzeba go udekorować i włożyć do niego potrawy - symbole, które wiążą się ze zmartwychwstaniem Jezusa Chrystusa. Święcenie pokarmów w Wielką Sobotę to zwyczaj znany w Polsce od wieków. Oprócz święcenia pokarmów tego dnia święcimy również wodę i ogień. Poświęconym pokarmem - święconką rozpoczynamy śniadanie wielkanocne, do którego siadamy zaraz po rezurekcji - porannej mszy wielkanocnej.

Co wkładamy do koszyczka wielkanocnego?

Do koszyczka wkładamy taką ilość jedzenia, by starczyło dla wszystkich po małym kawałku każdego z pokarmów. Koszyk możemy ozdobić gałązkami borówki, bukszpanu lub baziami. W święconce powinny znaleźć się takie pokarmy jak: jajka, kawałek pieczywa, wędlina, sól, baranek (przygotowany samemu z ciasta bądź cukrowy), chrzan, niekiedy zdarza się że można włożyć ser, ciasto i wodę.

Pokarmy wchodzące w skład święconki mają określoną symbolikę: jajka to symbol nowego życia, chleb to Ciało Chrystusa, baranek to symbol zmartwychwstania, wędlina jest symbolem dostatku, chrzan symbolem siły fizycznej, sól symbolem oczyszczenia, a ciasto doskonałości. Koszyczek powinien być również ładnie udekorowany: gałązkami borówek, baziami i wiosennymi kwiatami.

TRADYCJE WIELKANOCNE

Pogrzeb żuru i śledzia

Pogrzeb żuru i śledzia to ludowa tradycja wielkanocna wywodząca się z regionu Kujaw oraz Pomorza. Symboliczne wyrzucenie resztek tych potraw stanowi pożegnanie się z okresem rygorystycznie przestrzegane Wielkiego Postu, kiedy to żur i śledzie stanowiły podstawę jadłospisu. W Wielki Piątek lub w Wielką Sobotę ostentacyjnie więc wylewa się żur wymieszany z błotem do dziury w ziemi, a śledzia (zwykle z tektury lub drewna) wieszka na drzewie. Po tym rytuale można spokojnie usiąść do wielkanocnego śniadania i najeść się do syta rarytasami, które były zakazane podczas postu

Walatka i turlanki

Te zwyczaje wielkanocne dotyczą pisanek i w okrojonej formie są kultywowane do dziś. Walatki szczególnie popularne są na Białostocczyźnie. Zabawa ta polega na stukaniu się z przeciwnikiem czubkami jajek w taki sposób, aby nasze pozostało nienaruszone. Rozgrywka ta praktykowana jest przy tworzeniu pisanek lub przed samym rozpoczęciem śniadania wielkanocnego. Turlanki natomiast polegają na toczeniu pisanek po trawie, najlepiej po mocnym nachyleniu, tak by skorupka jajka została nienaruszona. Wierzono, że ma to przynieść szczęście i urodzaj. Zwyczaj ten również popularny był głównie na wschodzie Polski.

Przywołówki

Przywołówki obecnie odbywają się już chyba tylko w Inowrocławiu. To zwyczaj wywodzący się z Kujaw, który tradycyjnie obchodzono w Wielką Niedzielę wieczorem. Polegał on na tym, że chłopcy z całej wsi zbierali się na centralnym placu, wchodzili na jakieś podwyższenie (np. dach lub mur) i „przywoływali” okoliczne panny. Wygłaszali wiersze, śpiewali piosenki i obdarowywali swoje wybranki drobnymi prezentami, aby zaskarbić sobie ich względy.

Śmiergust

To zwyczaj wielkanocny bardzo podobny do śmigusa dyngusa, obchodzony jest jednak tylko w dwóch miejscowościach - w Wilamowicach na Śląsku i Brzeszczach w Małopolsce. Chłopcy z tych dwóch miast przebierają się w kolorowe stroje, zakładają ręcznie robione maski i kapelusze ozdobione bibułą, by w wielobarwnym korowodzie w rytm muzyki rozpocząć ten nietypowy obrządek. Chodzą od domu do domu i polewają dziewczęta wodą lub wrzucają do wanien, następnie z nimi tańczą i śpiewają. Ma to przynieść szczęście i powodzenie, mokre panny mają mieć większe szanse na szybkie zamążpójście.

Siuda Baba

Ta tradycja również wywodzi się z południa Polski, obecnie obchodzona jest jeszcze w podkrakowskich wsiach. Jej korzeni należy szukać w pogańskich obyczajach związanych z przepędzaniem zimy. Siuda Baba to mężczyzna przebrany za usmoloną kobietę w porwanym ubraniu. Wraz z orszakiem chodzi on od domu do domu i zbiera datki. Szuka przy tym młodych panien, by wymalować je węglem. Odwiedzenie domostwa przez Siudą Babę przynosi szczęście, a ubrudzenie na czarno wróży dziewczynom szybkie znalezienie męża.

Emaus

Emaus to nazwa biblijnego miasta, do którego podróżował Jezus. W tradycji wielkanocnej jest to zwyczaj ludowy urządzany w Wielki Poniedziałek. Stanowi on formę odpustu odbywającego się w niektórych miejscowościach Polski, Czech i Słowacji. W naszym kraju najbardziej popularny jest emaus krakowski. Podczas odpustu organizowane są zabawy dla dzieci, konkursy z nagrodami dla całej rodziny, wystawiane są także stragany ze słodyczami i rękodziełem. Dziś Emaus ma charakter głównie rozrywkowy i jest przede wszystkim pretekstem do rodzinnego spaceru.

Wieszanie Judasza

Wieszanie lub palenie Judasza to tradycja, która kojarzy się z pogańskim rytuałem topienia Marzanny. W kulturze chrześcijańskiej obrządek ten przypomina o zdradzie Judasza. Obecnie, w Polsce judaszki obchodzi się praktycznie jedynie na Podkarpaciu, m.in. w Sanoku, Pruchniku, Krośnicy. Zwyczaj ten polega na wieszaniu w Wielki Czwartek kukły ze słomy na drzewie lub słupie, następnie strąceniu jej, podpaleniu i wrzuceniu do rzeki lub stawu. W ten symboliczny sposób wymierzana się sprawiedliwość wobec zdrajcy Jezusa.

WIELKANOC W INNYCH KRAJACH

Wielkanoc kojarzy nam się przede wszystkim z malowaniem jajek czy strojeniem koszyczka. Wiele tradycji wywodzi się z czasów pogańskich, gdzie celebrowano koniec zimy radosnymi zabawami, które w nieco zmienionej formie przetrwały do dnia dzisiejszego. Obowiązuje tu jednak zasada, co kraj, to obyczaj. I choć ta i zeszłoroczna Wielkanoc nie pozwala na praktykowanie wielu obrzędów, postanowiliśmy przypomnieć je z nadzieją, że już za rok będziemy mogli na własne oczy zobaczyć świąteczne rytuały w dowolnym miejscu na Ziemi. Oto, jak wyglądają tradycje wielkanocne w różnych krajach!

Wielkanoc w Francji

Francuzi w większości nie przywiązują wagi do religijnego aspektu Wielkanocy. Obchody rozpoczynają w Wielką Niedzielę, organizując dla dzieci poszukiwanie czekoladowych jaj, zajęcy oraz baranów. W tym okresie warto wybrać się za miasto, gdyż na prowincji można zobaczyć drzewa ozdobione kwiatkami i wstążkami. Paryż to idealne miejsce na wiosenny citybreak. Francuskie dzieci mają wolne na długo przed świętami, dlatego Francuzi często spędzają Wielkanoc poza domem. Do najbardziej znanych zwyczajów należy poszukiwanie czekoladowych jajek, które wg tradycji rozrzucają w ogrodach bijące od Wielkiego Czwartku dzwony.

Wielkanoc we Włoszech

Wielka Niedziela obchodzona jest w gronie rodzinnym, gdzie najważniejszy jest uroczysty obiad. Jako że Włosi zwracają dużą uwagę na posiłki, świąteczny obiad obfituje w wymyślne dania z jagnięciny, baraniny, przystawki czy wielkanocną Colombę czyli placek, który po złożeniu przypomina lecącego ptaka.

Symbolem świąt jest baranek, Włosi nie przywiązują wagi ani do ozdabiania jajek, ani święconki. Po niedzieli obfitującej w spotkania rodzinne i delektowanie się przysmakami, wyruszają za miasto na pikniki lub trochę dalsze podróże na południe kraju.

Włosi zwykle powtarzają, że Boże Narodzenie spędza się z rodziną, a Wielkanoc z kim się chce. Idąc tym śladem, zazwyczaj decydują się oni na świąteczne wyjazdy poza miasto - taka włoska majówka. W przeciwieństwie do Paryża jednak, religijny aspekt świąt ma tu ogromne znaczenie. W Wielki Piątek w Koloseum odbywa się Droga Krzyżowa, której przewodniczy Papież. W Wielką Niedzielę wierni zbierają się na Placu Św. Piotra, by wspólnie zaśpiewać świąteczne Alleluja! Poniedziałek to czas relaksu. Ci którzy decydują się zostać w mieście, organizują wspólne pikniki lub po prostu wypoczywają w domu jedząc włoskie przysmaki.

Wielkanoc w USA

Święta Wielkanocne w Stanach trwają tylko jeden dzień - nie ma Poniedziałku Wielkanocnego. Nie ma także tradycji święconki ani dzielenia się jajkiem, ale Amerykanie wierzą, że jajko ugotowane w Wielki Piątek, a zjedzone w Wielką Niedzielę przyniesie szczęście rodzinie.

Popularnym zwyczajem, uwielbianym przez dzieci, jest „szukanie skarbów” czy czekoladowych jajek ukrytych w domu i ogrodzie, a także zawody w toczeniu jajek.

Świąteczne posiłki spożywa się najczęściej w restauracjach, ale Amerykanie nie zapominają o dekorowaniu własnych domów. Symbolem kojarzonym ze świątami jest niewątpliwie królik, czyli symbol czczenia pogańskiej bogini Estre. Warto wspomnieć, że dość wyraźnie w amerykańską tradycję wpisały się wielkanocne parady, najstynniejsza z nich *Ester Parade* odbywa się z w Nowym Jorku.

Wielkanoc w Białym Domu

Zwyczaje wielkanocne w Ameryce ograniczają się głównie do do Wielkiej Niedzieli. Tego dnia,

szczęśliwcy, którzy wygrali bilet wstępu, mogą wspólnie z prezydentem uczestniczyć w tradycyjnej zabawie polegającej na turlaniu jaj. Podobne zawody organizowane są także w mniejszych miasteczkach Ameryki. Kolejnym, choć mniej popularnym zwyczajem, jest konkurs na najbardziej oryginalne nakrycie głowy. Zwycięza najbardziej kreatywny pomysł!

Wielkanoc w Wielkiej Brytanii

Tradycje związane z Wielkanocą sięgają jeszcze czasów przed powstaniem chrześcijaństwa. Nazwa świąt (Easter) wywodzi się od bogini wiosny Eostre, która odpowiedzialna jest za płodność i szczęście. Symbolem Wielkanocy stał się zając, który niegdyś reprezentował bóstwo, kojarząc się z urodzajem. Teraz w nowej odsłonie co roku przynosi dzieciom drobne upominki. Na północy kraju, podobnie jak w Ameryce, panuje zwyczaj organizowania konkursów z turlaniem jaj. Jaja, symbol nowego życia, niegdyś malowane, zostały wyparte przez te czekoladowe.

Tradycją już jest rozdawanie przez królową pensów.

W Wielki Piątek królowa brytyjska obdarowuje ludzi monetami, specjalnie wybitymi na tę okazję.

W niedzielny poranek dzieci raczone są dużą ilością czekoladowych jajek, często z różnego rodzaju nadzieniem. Tak samo jak w Ameryce, tak na wyspach, do tradycji należą zawody w turlaniu jajek czyli *Egg Rolling*, a turyści mogą podziwiać występy kapel ludowych.

Wielkanoc w Czechach

Czechy są krajem, w którym przeważają ateści, więc trudno mówić o tym, jak wyglądają tradycje wielkanocne w tym kraju. Wielkanoc obchodzona jest jako pierwszy dzień wiosny i z tym dniem wiąże się kilka zwyczajów.

W Wielkim Tygodniu wielki jest tylko piątek, a inne dni mają swoje kolory. I tak poniedziałek jest niebieski, czwartek zielony, a sobota biała.

Czeskie pisanki zdobione są za pomocą różnych technik, a zwyczajem panujących w większości domów są donice ze zbożem, głównie pszenicą. W tradycję wielkanocną wpisują się również ciasta w kształcie baranków oraz tzw. „Judasze”, czyli ciastka drożdżowe z miodem.

W poniedziałek nie oblewa się nikogo wodą, za to mężczyźni symbolicznie biją kobiety wierzbowymi witekami, a w zamian dostają pisanki lub coś do jedzenia.

Wielkanoc w Meksyku

Obchody świąt Wielkanocy zaczyna Niedziela Palmowa. To wtedy Meksykanie biorą udział w procesji i święcą palmowe gałązki. Gdy te zostaną spalone, popiołem posypuje się głowy (podobnie jak w Polsce robi się to w środę popielcową).

W Wielki Piątek w wielu miejscach odgrywa się sceny męki Jezusa i jego ukrzyżowania.

W Meksyku nie zdoła się jaj, za to popularne są czekoladowe jajka i zajączki.

Wielkanoc w Szwecji

W Skandynawii zwyczaj przebierania się za PÅskkåringar, czyli wielkanocne wiedźmy wciąż podtrzymują dziewczynki. To one w Wielką Sobotę chodzą od domu do domu z koszykami. Mieszkańcom wręczają świąteczne kartki i składają życzenia, w zamian prosząc o łakocie lub datki.

W Wielką Sobotę zasiada się do uroczystego posiłku, a dzieci cieszą się z odwiedzin wielkanocnego zajączka.

W całym kraju popularne są brzozowe gałązki, symbolizujące nadejście wiosny. Stroi się je kolorowymi piórami i dekoruje nimi domy.

Wielkanoc w Austrii i w Niemczech

Święta w Niemczech to przede wszystkim symbol świątecznego zająca, który zostawia prezenty. Poszukiwanie ukrytych prezentów w postaci jajek, słodczy i drobiazgów stanowi świetną zabawę, nie tylko dla dzieci, lecz także dla dorosłych.

Ponadto przyjęło się dekorować domy w świąteczne drzewka, na których wieszają się kolorowe jajka. Mniej popularny, ale wciąż praktykowany jest zwyczaj palenia ognisk i zbierania się przy nich w celu pożegnania zimy, a przywitania wiosny.

W Austrii z kolei warto zwrócić uwagę na świąteczne menu. Tam na wielkanocnych stołach pojawiają się naleśniki, ciasteczka anyżowe oraz delikatna legumina z sosem truskawkowym.

Wielkanoc w Rosji i na Białorusi

W Rosji Wielkanoc to Pascha, którą poprzedza 40-dniowy post, znacznie surowszy niż w Polsce. Nie wolno jeść nie tylko mięsa, lecz także nabiału i białego pieczywa.

Jajka ozdobi się dużo wcześniej niż u nas, a najpopularniejszym kolorem jest czerwony - symbol zmartwychwstania i śmierci Jezusa. Na Białorusi dawniej czerwonymi jajkami pocierano policzki dzieci, by te były zdrowe.

Święta prawosławne to czas spotkań w rodzinnym gronie i przesiadywanie przy suto zastawionym stole. Obowiązkowo podaje się mięsa, najbardziej znanym deserem jest kulicz czyli drożdżowa baba z bakaliami.

Na Białorusi do popularnych wielkanocnych tradycji należy gra w bitki, czyli zbijanie jajek. Ten, kto wygra, otrzymuje czapkę wypełnioną czerwonymi jajkami.

Wielkanoc w Hiszpanii

Wielkanoc w Hiszpanii jest najważniejszym świętem w roku. W całym kraju odbywają się procesje, jednak większy nacisk niż na zmartwychwstanie Jezusa, kładzie się na jego mękę przed śmiercią. Widowiska pasyjne odbywają się w wielu miejscach.

Od XV wieku w La Rioja w Wielki Czwartek i w Wielki Piątek, odbywa się biczowanie picaos, czyli pokutników. Chętni wziąć udział w tej nietypowej procesji ubierają się na białą, ciągną ciężkie łańcuchy i idą boso.

Hiszpańskie potrawy wielkanocne bardzo różnią się od tych, które podajemy w Polsce. Najczęściej są to potrawka z cieciorki i ciasto drożdżowe z ukrytym w środku jajkiem. Kiedyś było nim zwykłe ugotowane jajko, dziś najczęściej jest to jajko czekoladowe.

Ciasta Wielkanocne

Tradycyjnie na Wielkanoc oprócz święconki, dań zimnych i ciepłych przygotowuje się ciasta. Na stołach wówczas królują **baby** i **mazurki**. Piecze się baby puchowe, muślinowe, szafranowe i parzone, jedno-, dwu- i trójkolorowe, a także **sękacze**, czyli tzw. baby z różną. Staropolskie przepisy składają się z dużej ilości żółtek ubijanych z cukrem, mleka, mąki, drożdży, korzeni i bakalii, które trzeba było długo wyrabiać zanim pozostawiono się je w ciepłym miejscu do wyrośnięcia. Na koniec po upieczeniu należało je posypać cukrem pudrem, połączyć lukrem lub polewą czekoladową.

Babka Wielkanocna – przepis

- 4 jajka
- 200 g masła lub oleju roślinnego
- skórka i sok z 1 cytryny
- 1 szklanka cukru (180 g)
- 1 łyżka cukru wanilinowego (lub 1 laska wanilii)
- 1 szklanka mąki pszennej tortowej (160 g)
- 1/2 szklanki mąki ziemniaczanej (90 g)
- 1 łyżeczka proszku do pieczenia
- do posmarowania formy: 1 łyżka masła i około 3 łyżek bułki tartej lub mielonych orzechów lub migdałów
- na wierzch: cukier puder lub lukier i obrane migdały lub gotowe jajeczka

PRZYGOTOWANIE

- Jajka ocieplić (lepiej się ubijają) - włożyć do miski, zalać bardzo ciepłą wodą z kranu i odstawić na kilkanaście minut, w razie potrzeby zmienić wodę na cieplejszą.
- Przygotować formę na babkę z kominem pośrodku (śr. ok. **22 - 25 cm**), posmarować ją 1 łyżką masła i wysypać bułką tartą lub mielonymi orzechami czy migdałami. Piekarnik nagrzać do **170 stopni C** (grzanie góra i dół bez termoobiegu).
- Masło roztopić (olej delikatnie podgrzać w kąpeli). Do letniego tłuszczu dodać sok i skórkę z cytryny, odstawić.
- Do większej miski wbić jajka, dodać cukier i ubijać przez około 10 minut na jasną, gęstą i puszystą masę. W międzyczasie dodać cukier wanilinowy lub ziarenka wyskrobane z przepołowionej laski wanilii.
- Do drugiej miski przesiać mąkę pszenną razem z mąką ziemniaczaną oraz proszkiem do pieczenia, wymieszać.
- Do ubitych jajek dodać mieszankę mąki i zmiksować krótko na małych obrotach miksera do połączenia się składników w jednolite ciasto (można przez chwilę zmiksować mikserem, później przez chwilę mieszać delikatnie szpatułką, później znów zmiksować).
- Do ciasta wlać masło lub olej i zmiksować do połączenia się składników w jednolite ciasto. Ciasto będzie miało konsystencję podobną do budyniu. Masę wylać do przygotowanej formy i wstawić do piekarnika. **Piec przez ok. 45 minut** (do suchego patyczka).
- Po upieczeniu wyjąć i ostudzić. Można upiec dzień wcześniej i trzymać w formie pod przykryciem.
- Po ostudzeniu wyjąć babkę na patelnię i posypać cukrem pudrem lub polukrować i obłożyć obranymi migdałami lub gotowymi jajeczkami

Mazurek – przepis

160 g masła
100 g cukru pudru
2 żółtka
250 g mąki
1 puszka mleka skondensowanego, słodzonego
Orzechy włoskie i laskowe
Migdały w płatkach
Wiórki kokosowe
Rodzynki, morele

Opis wykonania

1. Puskę mleka włóż do rondelka z niewielką ilością wody. Podgrzewaj na małym ogniu przez około 2 godziny. Po zakończeniu podgrzewania otwórz puszkę i odstaw ją do przestudzenia.
2. Masło podziel na kawałki, a następnie ucieraj z cukrem i żółtkami. Gdy całość będzie miała jednolitą konsystencję stopniowo dodawaj mąkę.
3. Wyrobione ciasto zawiń w ściereczkę lub folię spożywczą i odstaw do lodówki na około godzinę.
4. Po wyjęciu ciasta z lodówki rozwałkuj je i wyłóż na blaszkę. Ciasto powinno oprócz spodu pokryć również brzegi foremki.
5. Spód mazurka włóż do piekarnika nagrzanego do 190 stopni i piecz przez około 15 minut.
6. Po wyciągnięciu ciasta z piekarnika odstaw je do przestudzenia. Następnie posmaruj masą kajmakową i ozdób bakaliami.

13 kwietnia 2022 roku o godz. 11⁴⁵ odbył się w naszej szkole uroczysty apel z okazji Świąt Wielkanocnych. Po uroczystości wszyscy uczniowie i nauczyciele przeszli na wspólny poczęstunek – Śniadanie Wielkanocne.

***Zdrowych i pogodnych
Świąt Wielkanocnych, pełnych wiary, nadziei, miłości,
radosnego, wiosennego nastroju,
serdecznych spotkań w gronie rodziny
i przyjaciół
życzy Dyrekcja,
Rada Pedagogiczna,
Społeczność Uczniowska
II Społecznego Liceum Ogólnokształcącego
im. Toniego Halika w Ostrołęce***

Wielkanoc 2022

